

Asia: VN/13551/2019

Valtioneuvoston periaatepäätös Kiertotalouden strategisesta ohjelmasta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Ympäristöministeriö

VN/13551/2019

Lausuntopyyntö 8.2.2021

Valtioneuvoston periaatepäätös Kiertotalouden strategisesta ohjelmasta

Ympäristöministeriö on pyytänyt Kilpailu- ja kuluttajavirastolta (KKV) lausuntoa periaatepäätöksestä Kiertotalouden strategisesta ohjelmasta. KKV lausuu asiassa seuraavaa.

Periaatepäätöksen ja ohjelman tavoitteet

Hallitusohjelmassa on asetettu tavoitteeksi vahvistaa Suomen roolia kiertotalouden edelläkävijänä. Ohjelman vision mukaan Suomi on vuonna 2035 hiilineutraali kiertotalousyhteiskunta. Konkreettisten tavoitteiden ja mittareiden mukaan tuolloin primääriraaka-aineiden kotimainen kulutus ei ylitä vuoden 2015 tasoa ja samaan vuoteen verrattuna resurssien tuottavuus ja materiaalien kiertotalousaste ovat kaksinkertaistuneet.

Resurssitehokkuus

Ohjelman yksi keskeisistä tavoitteista on materiaalien tehokas käyttö ja kierto. Tuotteet on suunniteltu siten, että niiden valmistus on kestävä,

tuotteen elinkaari on pitkä ja sitä on mahdollista korjata ja käyttää uudelleen. Tuotteen elinkaaren päättyessä siitä ei tule jätettä vaan uusiomateriaalia. Jotta tähän päästäisiin, tulee huomiota kiinnittää erityisesti kierrätysmateriaalien standardointiin, materiaalin tehokkaaseen keräykseen ja tilastointiin. Kokonaiskulutus määrittää materiaalin tarpeen. Jotta tarvittava määrä kierrätettyä materiaalia saadaan käyttöön, on kierrätysasteen lisäksi panostettava ja kiinnitettävä huomiota uusiomateriaalin kierron nopeuteen.

Tiedon tuottaminen, keräys ja jakaminen

Erilaiset kokeilut, ekosysteemit, TKI-toiminta ja teolliset symbioosit ovat keskeisiä kiertotalouden edistämässä. Kaikkien osalta tiedon keräämien ja jakaminen tuovat mukanaan haasteita. Tieto on arvokasta ja sen tuottaminen aiheuttaa kustannuksia. Uuden tiedon tuottamiseen tulee kannustaa, mutta samalla on varmistettava, ettei siihen saatava julkinen tuki vääristä tarpeettomasti yritysten välistä kilpailua. Erityisesti ekosysteemit ja teolliset symbioosit muodostuvat helposti suljetuiksi järjestelmiksi, joissa aikaan saadut innovaatiot ja muut hyödyt saattavat jäädä laajemmin hyväksikäyttämättä.

Keskeiset toimijat

Ohjelmassa tunnistetaan kuntien keskeinen rooli kiertotalouden edistäjänä. Kaavoituksen ja julkisten hankintojen ohella kunnat voivat edistää kiertotaloutta yritys- ja oppilaitosyhteistyöllä sekä sisällyttämällä kiertotaloutta tukevia arvoja ja oppisisältöjä koulutusohjelmiin. Tavoitteiden saavuttamiseksi onkin tarpeen viedä kiertotalousajattelua tai sen huomioimista kaikkeen toimintaan. Kunnilla on käytössään suuret määrät tiloja ja laitteita, joiden käyttöastetta olisi mahdollista nostaa. Jakamistalouden vieminen mukaan myös kuntien omaisuuteen tukisi kiertotalouden tavoitteita. Kuntien merkittävän roolin takia, on syytä kiinnittää huomiota myös kuntien kannustimiin edistää ohjelman tavoitteita. Myös parhaiden käytänteiden jakamiseen ja kopioimiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota.

Kuluttajien tiedostaminen ja kulutusvalinnat ovat keskeisiä uudistusten vetureita. Tiedostavatkin kuluttajat tarvitsevat tuoppausta ja kannusteita kiertotaloutta edistävien valintojen tekemiseksi. Tuotteiden saatavuus ja vertailtavuus ovat hintaohjauksen ohella merkittäviä kulutusvalintoihin vaikuttavia tekijöitä, joihin on syytä panostaa.

EU:n komission kuluttaja-asioiden toimintaohjelmassa COM(2020) 696 final edistetään vihreämpiä, digitaalisempia ja oikeudenmukaisempia markkinoita. Se täydentää EU:n kiertotalouden toimintasuunnitelmaa asettamalla tavoitteeksi kehittää mm. uusia kulutuskonsepteja ja -

käyttäytymismalleja, kuten jakamistaloutta, uusia liiketoimintamalleja, joissa kuluttajat voivat ostaa tavaran sijasta palvelun, tai korjaamisen tukemista yhteisöperustaisten ja yhteisötalouden organisaatioiden toimilla (esim. korjauskahvilat) ja käytettyjen tuotteiden markkinoiden tukemista.

KKV toteaa, että parempien ja luotettavampien tietojen antaminen kuluttajille edellyttää kuluttajien todellisen käyttäytymisen huomioon ottamista, uudenlaisia digitaalisia vertailutyökaluja ja kuluttajien valintaoikeuden käytön helpottamista.

Vaikuttavuudesta ja vaikutuksista

Ohjelman toteuttamiseen varataan merkittävästi yhteiskunnan varoja. Vaikuttavuusinvestointimallien kehittäminen ja laajamittainen käyttöönotto olisi tervetullutta, mutta vaatii pilotointia ja vaikutusten arvioinnin kehittämistä.

Suunniteltuja toimenpiteitä ohjelmassa on runsaasti. Vaikutusten arviointia on tarkoitus tehdä erilaisten seurantaindikaattorien avulla. Tavoitteiden saavuttamiseksi ohjelman etenemistä on tarpeen seurata ja ohjata joustavasti, sekä asettaa konkreettisia toimenpidekohtaisia seurannan mittareita.

Pohjoisaho Taina
Kilpailu- ja kuluttajavirasto